

Олена А. Дюндик
Інститут української мови НАН України, Київ
olena.diundyk@gmail.com

КОРПУСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЕСЛІВНОЇ ЛЕКСИКИ У МОВІ АВТОРА (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ АЛЬБЕРА КАМЮ В ПЕРЕКЛАДІ АНАТОЛЯ ПЕРЕПАДІ)

Дослідження елементів чужого мовлення у художніх текстах має на меті з'ясувати, які засоби використовує автор для передавання максимально наближених до життя усних повідомлень. Чуже мовлення, компонентами якого є *мова автора* або *слова автора*, входить до ширшого синтаксичного поняття *пряма мова*. «Пряма мова – дослівно відтворене мовлення самого автора або іншої особи. Різновид чужої мови, переданої від тієї особи, якій вона належить. Нерідко є імітацією чужих слів» (Багмут 2007: 560).

Оскільки чуже мовлення структурно й змістово поєднано з прямою мовою, ці два поняття розглядають комплексно: «пряма мова – не пристосоване до мовлення автора, точно відтворене чуже висловлення, що здебільшого супроводжується так званими словами автора, які містять інформацію про адресанта» (Селіванова 2006: 508).

Для досягнення достовірності та схожості з усним повідомленням, автор у конструюванні прямої мови використовує певні елементи, що максимально уподібнюють написане до живої розмови і характеризують персонажа, що говорить. «Пряма мова максимально передає емоційно-експресивну й інтонаційну природу чужого висловлювання, а це відбувається завдяки набору певних лексичних засобів, використання окремих синтаксичних конструкцій, розділових знаків тощо» (Торчинська 2015: 154).

Мета цієї статті – проаналізувати дієслівну лексику у мові автора (на матеріалі українсько-французького паралельного корпусу творів Альбера Камю в перекладі Анатолія Перепаді).

Різноманітні текстові корпуси стають все більш запитаним і надійним джерелом лінгвістичної інформації, адже корпус текстів – «це потужна матеріальна й інструментальна база для різноманітних наукових та практичних робіт» (Дарчук 2017: 28).

Паралельний корпус в Експертній дорадчій групі зі стандартизації мовної інженерії визначають так: «паралельний корпус – це сукупність текстів, кожен

з яких перекладений на одну або декілька інших мов, відмінних від оригіналу. Найпростіший випадок, коли залучено лише дві мови: одна частина корпусу – точний переклад іншої» (EAGLES 1996).

Здебільшого слова автора при прямій мові виражені дієслівною лексикою, що має характеристичну природу. «Ці слова, як правило, не лише означають, що мова належить іншій особі, а й передають її характер, особливості, називають дії, які її супроводжують: голосно промовити, прошепотіти, прохрипіти, сказати з ненавистю; вигукнути, вдаривши об поли руками» (Багмут 2007: 560).

Н. В. Гут, що досліджує слова автора в прозі Григорія та Григора Тютюників, стверджує:

лексичні одиниці, які входять до складу слів автора, часто отримують додаткові відтінки значень, завдяки чому втілюються художні образи, важливі для побудови всієї системи художнього тексту. Така ситуація сприяє функціонуванню не лише лексичних та контекстуальних, а й авторських синонімів, які разом формують численні групи та підгрупи (Гут 2009: 7).

Дієслова мовлення, що входять до слів автора в перекладах А. Перепаді, так само є важливим текстотвірним елементом. Вони засвідчують мовну майстерність перекладача, здатність добирати широкий спектр синонімів залежно від контексту та мовної ситуації.

Слова автора, як правило, містять дієслова уведення прямої мови до тексту. В авторській ремарці в прозі завжди присутнє дієслово «мовлення» (Надич 2013: 52). Як визначено в статті А. Й. Багмут «Пряма мова» до енциклопедії «Українська мова»: «слова автора, що вводять пряму мову, містять лексико-семантичну групу слів на означення процесу мовлення, думки, відчуття, слуху, бажання, волевиявлення і под.: *говорити, казати, чути, думати, уявляти, питати, кричати* та ін.» (Багмут 2007: 560).

Матеріалом нашого дослідження став українсько-французький паралельний корпус текстів А. Камю в перекладі українською мовою А. Перепаді. Зокрема, це такі твори: «Падіння» («La Chute»), «Відступник, або сум'яття в душі» («Le Renegat ou Un esprit confus»), «Гість» («L'Hôte»), «Обітний камінь» («La pierre qui pousse»), «Тайна» («L'Enigme»), «Море зовсім зблизка» («La mer au plus près»), «Пустеля» («Le désert»), «Мінотавр, або стоянка в Орані» («Le Minotaure ou La Halte d'Oran»), «Короткий путівник по містах без минулого» («Petit guide pour des villes sans passé») (Камю 1991; 1997; Camus 1954).

У цих текстах знаходимо чимало прикладів дієслів уведення прямої мови до тексту. Їхньою особливістю є синонімічне різноманіття цієї лексики в порівнянні з французьким оригіналом, де послідовно використовується лише одне дієслово мовлення – *dire* «казати, говорити».

«Французько-український словник» подає лексему *dire* як багатозначне слово, перше й основне значення якого «говорити; казати; висловлювати» (ФУС 2012: 191). Інші значення є його відтінками, образними вживаннями цього дієслова: «2. Означати; 3. Подобатися; 4. Читати (про вірші); 5. Говорити (про закон); 6. Показувати (про годинник); 7. Говорити що; 8. Наказувати» (ФУС 2012: 191).

Найпоширеніший спосіб передавання цієї лексеми у мові автора в перекладах А. Перепаді становлять українські дієслова *казати* / *сказати*:

Таблиця 1. Зразки використання лексеми *сказати* у мові автора

Назва твору	Французький оригінал	Український переклад
Гість	<i>«Je vais chauffer la salle de classe, dit -il.»</i>	«Я зараз затоплю в класі, – сказав він.
Гість	<i>«Passez à côté, dit l'instituteur, je vais vous faire du thé à la menthe.»</i>	«Проходьте сюди поряд, – сказав учитель, – я заварю вам чаю з м'ятою».
Падіння	<i>«C'est que, voyez-vous, monsieur, disait le petit Français, mon cas est exceptionnel.»</i>	– «Але бачте, пане, – казав маленький француз, – у мене винятковий випадок.
Падіння	<i>«Un homme comme vous...» me disait -on avec gentillesse, et je blêmissais.</i>	«Така людина, як ви», – люб'язно казали мені, і я бліднув від люті.
Падіння	<i>«Ah ! monsieur, disait -il, ce n'est pas qu'on soit mauvais homme, mais on perd la lumière.»</i>	«Ах, не гнівайтесь, – казав він, – не тому до цього приходиш, що ти погана людина, та ось світло в очах померхло».
Обітний камінь	<i>– Ils ont dit soixante, les kilomètres d'Iguape.</i>	– До Ігуапе, – казали вони, – шістдесят кілометрів.
Обітний камінь	<i>– Tu sens, dit le chauffeur avec gourmandise, c'est la bonne mer.</i>	– Чуєш, – сказав водій вдоволено, – це вже благословенне море.
Мінотавр, або стоянка в Орані	<i>«Ça y est, a dit mon voisin, ça va être la corrida.»</i>	«Ну от, – сказав мій сусіда, – зараз буде бій биків».
Відступник, або сум'яття в душі	<i>Il me parlait d'un avenir et du soleil, le catholicisme c'est le soleil, disait -il, et il me faisait lire, il a fait rentrer le latin dans ma tête dure...</i>	Він говорив мені про прийдешнє і про сонце, сонце – то католицька віра, казав він, і змушував мене чекати, втокмачував у мою тупу голову латину...

У наведених прикладах спостерігаємо паралельне використання лексеми *казати* / *сказати* доконаного і недоконаного виду. Як бачимо з контекстів, вживання недоконаного виду дієслова підкреслює процесуальність дії. Ці приклади засвідчують слово автора в інтерпозиції та в постпозиції відносно прямої мови. Тут бачимо точне передавання значення дієслова *dire* українською мовою в перекладах А. Перепаді творів А. Камю.

Подамо з нашого корпусу й приклади передавання дієслова *dire* за допомогою синонімічного йому українського дієслова мовлення *мовити* / *промовити*:

Таблиця 2. Зразки використання лексем *мовити* / *промовити* у мові автора

Назва твору	Французький оригінал	Український переклад
Гість	«Bon, dit Daru.	– Гарзд, – мовив Дарю.
Гість	«Tu fais des bêtises, dit -il lentement.	– Ти робиш дурниці, – мовив він повільно.
Гість	«Merci, petit, dit Balducci.	– Дякую, хлопче, – мовив Балдуччі.
Гість	«Regarde maintenant, dit l'instituteur, et il lui montrait la direction de l'est, voilà la route de Tinguit.	«А тепер дивись, – мовив учитель і показав йому на схід. – Це дорога на Тінгуїт.
Обітний камінь	«Heureux souvenir!» disait -il.	«Блаженство!» – мовив він.
Обітний камінь	– Oui, dit Socrate, chez toi, c'est la messe seulement.	– Звичайно, – мовив Сократ, – у вас тільки сама обідня.
Обітний камінь	«Ah, dit Socrate, j'oublie. Le maire veut te voir.	– А, я забув, – мовив Сократ, – тебе хоче бачити касік.
Обітний камінь	«Allez, coq, dit -il, encore un peu.»	«Нумо, друже, – мовив він, – ще трошки».
Обітний камінь	«Ah, oui ! dit le juge.	«Он як, – промовив суддя.

У наведених контекстах дієслово *dire* перекладене українськими *мовити* / *промовити*. Знайдено лише один контекст уживання дієслова *промовити* в позиції слова автора.

Ще одним прикладом використання дієслова мовлення у функції слів автора є лексема *озватися*:

Таблиця 3. Зразки використання лексеми *озватися* у мові автора

Назва твору	Французький оригінал	Український переклад
Гість	«Salut, dit Daru, quand ils débouchèrent sur le terre-plein.	«Здорові були! – озвався Дарю, коли вони виїхали на насип.
Гість	«Écoute, Balducci, dit Daru soudainement, tout ça me dégoûte, et ton gars le premier.	– Послухай, Балдуччі, – раптом озвався Дарю, – все це мені не до вподоби, а найбільше – оцей твій лебедик.
Обітний камінь	– Si nous avons assez d'essence, dit d'Arrast.	– Якщо бензину вистачить, – озвався д'Арраст.

У комунікативній ситуації відповіді на запитання перекладач застосовує дієслово *відповісти* як відповідник французького *dire*. Це дієслово бачимо в корпусі лише у формі минулого часу, чоловічого роду, dokonаного виду:

Таблиця 4. Зразки використання лексики *відповісти* у мові автора

Назва твору	Французький оригінал	Український переклад
Гість	– <i>Merci, dit Balducci.</i>	– «Дякую, – відповів Балдуччі.
Обітний камінь	« <i>Eh ! bien, dit le maire, moi-même, en tant que maire, M. Carvalho, ici présent, le capitaine du port, et quelques autres moins importants.</i> »	– Та от, – відповів касік, – я, касік, присутній тут пан Карвальйо, начальник порту і ще кілька людей меншого розбору.
Обітний камінь	– <i>Bien oui, dit Socrate.</i>	– Авжеж, – відповів Сократ.
Обітний камінь	– <i>Ils travaillent quand on a besoin d'eux, dit le commandant.</i>	– Працюють, коли потрібні їхні руки, – відповів начальник.
Обітний камінь	– <i>Je reste, dit le coq d'un air fermé.</i>	– Я лишаюся, – відповів кок незаперечним тоном.

У контекстах слів автора, де пряма мова виражена питальним реченням, французьке дієслово *dire* в українському перекладі передане дієсловом *спитати*:

Таблиця 5. Зразки використання лексики *спитати* у мові автора

Назва твору	Французький оригінал	Український переклад
Гість	« <i>Et toi ? dit -il.</i> »	– А ти? – спитав .
Гість	« <i>Pourquoi tu l'as tué?» dit -il d'une voix dont l'hostilité le surprit.</i> »	– Навіщо ти вбив його? – спитав він і сам здивувався, як вороже пролунав його голос.
Падіння	« <i>Qui d'entre nous, dit -il, a le plus de faiblesses?»</i> »	«У кого з нас найбільше слабкостей?» – спитав він.
Обітний камінь	– <i>Commandant, dit -il, de quoi vivent ces gens que nous venons de voir?</i>	– Начальнику, – спитав він, – з чого живуть ті люди, яких ми оце бачили?

У корпусі знаходимо також використання інших дієслів мовлення у функції слів автора: *почати, кинути, погодитися, покликати, додати, вигукнути, гукнути, пообіцяти, зашепотіти*. Нижче наведено контексти з ними з французького оригіналу та українського перекладу:

Таблиця 6. Інші випадки використання дієслів мовлення у мові автора

Назва твору	Французький оригінал	Український переклад
Обітний камінь	« <i>Le juge!» dit le maire.</i> »	«Суддя!» – кинув касік.
Гість	« <i>Écoute», dit -il.</i> »	«Послухай...» – почав він.
Гість	– <i>Sûr, dit Balducci.</i>	– «Авжеж, – погодився Балдуччі.
Гість	« <i>Viens», dit Daru.</i> »	«Ходи сюди», – покликав Дарю.
Гість	« <i>Je viens», dit Daru.</i> »	«Я йду за тобою», – заспокоїв його Дарю.

Назва твору	Французький оригінал	Український переклад
Обітний камінь	« <i>Et vous savez, dit -il, ils dansent et ils chantent tous les jours.</i> »	– Знаєте, – додав суддя, – вони всі дні танцюють і співають.
Обітний камінь	– <i>Celui-là, champion ! dit Socrate en guise de présentation.</i>	– Це наш чемпіон! – вигукнув Сократ замість відрекондувати його.
Обітний камінь	« <i>Ne fume pas</i> », dit -il.	«Не кури!» – гукнув він йому.
Обітний камінь	– <i>Je viendrai, dit -il.</i>	Прийду, – пообіцяв він.
Обітний камінь	« <i>Tu vois, souffla le coq, il dit qu'il est le champ de bataille du dieu.</i> »	«Бачиш, – зашепотів кок, – він каже, що він поле битви бога».

Наведені контексти перекладу дієслова *dire* у мові автора свідчать про використання слів автора в інтерпозиції та в постпозиції відносно прямої мови.

Оскільки в оригінальних творах А. Камю ми бачимо лаконічність конструкції, що передають слова автора, в українському перекладі А. Перепаді також засвідчуємо стислі конструкції як відповідники слів автора.

Унаслідок аналізу контекстів уживання дієслів мовлення з нашого паралельного французько-українського корпусу творів А. Камю в перекладах А. Перепаді, доходимо висновку, що ці дієслова мають такі семантичні особливості:

1. Є семантично нейтральними, виражають дію на позначення мовлення: *казати, сказати, мовити, промовити, озватися*.
2. Слугують маркерами комунікативної ситуації питання чи відповіді на нього: *спитати, відповісти*.
3. Наголошують на ознаці мовленнєвої дії, яка супроводжує репліку персонажа: *озватися, кинути, вигукнути, гукнути, зашепотіти*.
4. Вказують, на якому етапі перебуває розмова: *почати, додати*.
5. Скервують на інші дії, що супроводжують репліки персонажів: *погодитися, заспокоїти, пообіцяти*.

Як бачимо з наведених прикладів, дібраних з обговорюваного авторського паралельного корпусу, дієслово *dire* у слові автора відображене в аналізованих текстах такими синонімічними дієсловами мовлення: *казати, сказати, мовити, промовити, озватися, відповісти, спитати, почати, кинути, погодитися, покликати, додати, вигукнути, гукнути, пообіцяти, зашепотіти*. Корпусні дані забезпечили достатню кількість прикладів контекстів уживання дієслів мовлення, які вводять пряму мову до тексту. Особливістю цих дієслів є їхнє синонімічне різноманіття в порівнянні з французьким оригіналом, де послідовно в цій функції використовується лише дієслово мовлення *dire*. Це свідчить про творчу манеру перекладу А. Перепаді творів А. Камю, його прагнення збагатити текст перекладу синонімічними дієсловами мовлення в прямій

мові задля уникнення тавтологій та занадто спрощеної мови перекладеного твору; використати синонімічне багатство української дієслівної лексики для створення українського відповідника оригінальних текстів А. Камю.

БІБЛІОГРАФІЯ

- Багмут Алла Й., 2007, *Пряма мова*, в: *Українська мова. Енциклопедія*, вид. 3, ред. Віталій М. Русанівський, Олександр О. Тараненко, Київ: Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, с. 560–561.
- Гут Наталя В., 2009, *Слова автора при прямій мові в системі художнього тексту (на матеріалі творчості Григорія та Григора Тютюнників)*, Автореф. дис. канд. філол. наук, Київ: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка.
- Дарчук Наталія П., 2017, *Паралельний корпус текстів ПарКУМ*, «Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 9», вип. 15, с. 28–34.
- Камю Альбер, 1991, *Сторонній: Повість; Чума: Роман; Падіння: Повість*, Київ: Дніпро.
- Камю Альбер, 1997, *Вибрані твори у 3-х т.*, т. 3, *Есе*, Харків: Фоліо.
- Надич Ю. М., 2013, *Термінологічна парадигма поняття «слова автора» в сучасному мовознавстві*, «Наукові записки Національного університету «Острозька академія», вип. 36, с. 50–53.
- Селіванова Олена О., 2006, *Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія*, Полтава: Довкілля.
- Сірук Олена Б., 2013, *Лексичні перекладні еквіваленти в болгарських і українських паралельних текстах*, «Українське мовознавство», вип. 43, с. 75–86.
- Торчинська Наталія М., 2015, *Синтаксичні доміанти вираження чужого мовлення у творах О. Кобилянської та Є. Гуцала. Компаративний аналіз*, «Восточноукраинский лингвистический сборник», вип. 16, с. 121–130.
- ФУС 2012 – Бусел Вячеслав Т. (ред.), 2012, *Французько-український словник. Українсько-французький словник*, Київ–Ірпінь: ВТФ «Перун».
- Шведова Марія О., 2013, *Корпусна лінгвістика та лексико-граматична типологія*, «Українське мовознавство», вип. 43, с. 95–103.
- Camus Albert, 1954, *L'Été. Les Essais LXVIII*, Paris: Les Éditions Gallimard.
- Čermák František, 2012, *InterCorp: a contribution to interlinguistics*, «Prace Filologiczne. Seria Językoznawcza», вип. 63, с. 67–83.
- Dictionnaire électronique de l'Académie Française*, вид. 9, 2018, <https://academie.atilf.fr/> (доступ 18.10.2018).
- EAGLES [Expert Advisory Group on Language Engineering Standards], 1996 *Expert Advisory Group on Language Engineering Standards. Preliminary recommendations on corpus typology. EAG-TCWG-CTYP/P*, Version of May, <http://www.ilc.cnr.it/EAGLES96/corpus/typ/corpus.html> (доступ 18.10.2018).

- Kotsyba Natalia, 2012, *Polukr (a Polish-Ukrainian parallel corpus) as a testbed for a parallel corpora toolbox*, «Prace Filologiczne. Seria Językoznawcza», вип. 63, с. 181–196.
- Salkie Raphael, 1999, *How can linguistics profit from parallel corpora?*, в: *Parallel corpora, parallel worlds. Selected papers from a symposium on parallel and comparable corpora at Uppsala University, Sweden, 22–23 April, 1999*, ред. Lars Borin, Amsterdam – New York: Brill, с. 91–109.

BIBLIOGRAPHY (TRANSLITERATION)

- Bahmut, A. Ā. (2007). Priama mova. In V. M. Rusanivs'kyi & O. O. Taranenko (Eds.), *Ukrains'ka mova: Entsyklopediia* (3rd ed., pp. 560–561). Kyiv: Vydavnytstvo "Ukrains'ka entsyklopediia" im. M. P. Bazhana.
- Busel, V. T. (2012). *Frantsuz'ko-ukrains'kyi slovnyk: Ukrains'ko-frantsuz'kyi slovnyk [FUS]*. Kyiv: VTF "Perun".
- Camus, A. (1954). *L'Été: Les Essais LXVIII*. Paris: Les Éditions Gallimard.
- Čermák, F. (2012). InterCorp: a contribution to interlinguistics. *Prace Filologiczne: Seria Językoznawcza*, 63, 67–83.
- Darchuk, N. P. (2017). Paralel'nyĭ korpus tekstiv ParKUM. *Naukovyĭ chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova: Seriiia* 9, 15, 28–34.
- Dictionnaire électronique de l'Académie Française* (9th ed.). (2018). Retrieved from <https://academie.atilf.fr/>
- Expert Advisory Group on Language Engineering Standards [EAGLES]. (1996). *Preliminary recommendations on corpus typology: EAG-TCWG-CTYP/P: Version of May*. Retrieved from <http://www.ilc.cnr.it/EAGLES96/corpusyp/corpusyp.html>
- Hut, N. V. (2009). *Slova avtora pry priamii movi v systemi khudozhn'oho tekstu (na materialy tvorchoosti Hryhoriia ta Hryhora Tiutiunnykiv)* (Unpublished doctoral dissertation). Kyiv: National'nyĭ Uiversytet im. T. Shevchenka.
- Kamiu, A. (1991). *Storonnii: Povist'; Chuma: Roman; Padinnia: Povist'*. Kyiv: Dnipro.
- Kamiu, A. (1997). *Vybrani tvory u 3-kh. t.: Vol. 3. Ese*. Kharkiv: Folio.
- Kotsyba, N. (2012). *Polukr (a Polish-Ukrainian parallel corpus) as a testbed for a parallel corpora toolbox*. *Prace Filologiczne: Seria Językoznawcza*, 63, 181–196.
- Nadych, Iu. M. (2013). Terminolohichna paradyhma poniattia "slova avtora" v suchasnomu movoznavstvi. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu "Ostroz'ka akademiia"*, 36, 50–53.
- Salkie, R. (1999). How can linguistics profit from parallel corpora? In L. Borin (Ed.), *Parallel corpora, parallel worlds: Selected papers from a symposium on parallel and comparable corpora at Uppsala University, Sweden, 22–23 April, 1999* (pp. 91–109). Amsterdam: Brill.
- Selivanova, O. O. (2006). *Suchasna lnhvistyka: Terminolohichna entsyklopediia*. Poltava: Dovkillia.
- Shvedova, M. O. (2013). Korpusna lingvistyka ta leksyko-hramatychna typolohiia. *Ukrains'ke movoznavstvo*, 43, 95–103.

- Siruk, O. B. (2013). Leksychni perekladni ekvivalenty v bolhars'kykh i ukrains'kykh paralel'nykh tekstakh. *Ukrains'ke movoznavstvo*, 43, 75–86.
- Torchyns'ka, N. M. (2015). Syntaksychni dominanty vyrazhennia chuzhoho movlennia u tvorakh O. Kobylians'koï ta Ie. Hutsala: Komparatyvnyi analiz. *Vostochnoukrainskii lingvisticheskiï sbornik*, 16, 121–130.

A corpus-based study of verbs introducing direct speech (based on selected works by Albert Camus in Anatol' Perepadia's translation)

Abstract

This article analyses verbs introducing direct speech on the material of the Ukrainian-French parallel corpus of selected works by Albert Camus and their Ukrainian translations by Anatol' Perepadia. In the immediate context of direct speech where the verb *dire* is used in the French part of the corpus, we recorded a large number of different verbs in the Ukrainian translation. The peculiarity of these verbs is their synonymous diversity compared to the French original. Corpus data provided a sufficient number of examples of words that serve to introduce direct speech in the analysed texts.

Корпусне дослідження дієслівної лексики у мові автора (на матеріалі творів Альбера Камю в перекладі Анатолія Перепаді)

Анотація

Ця стаття має на меті проаналізувати дієслівну лексику в мові автора на матеріалі українсько-французького паралельного корпусу творів Альбера Камю у перекладі Анатолія Перепаді. Центральним елементом слів автора як компонента прямої мови є дієслова мовлення. Здійснено аналіз контекстів прямої мови, де в словах автора у французькій частині корпусу (у творах А. Камю) використано дієслово *dire*, а в українському перекладі цих творів А. Перепадею зафіксовано 16 дієслів мовлення для відтворення цієї французької лексеми. Особливістю цих дієслів є їх синонімічне різноманіття у порівнянні з французьким оригіналом. Корпусні дані забезпечили достатню кількість прикладів дієслів мовлення, які уводять пряму мову до тексту.

Keywords: Anatol' Perepadia; Albert Camus; verbs; parallel corpus; direct speech; author's speech

Ключові слова: А. Перепаді; А. Камю; дієслова; паралельний корпус; пряма мова; слова автора